

PRZYSWAJANIE DRUGIEGO JĘZYKA POPRZEZ GRY I ZABAWY NA I ETAPIE EDUKACYJNYM

Materiał dydaktyczny dla obszaru nauczania JĘZYKOWEGO
opracowany w ramach projektu „Szkoła Ćwiczeń w gminie Barcin”

Język angielski w klasach I-III szkoły podstawowej

mgr Elżbieta Kwiatkowska, mgr Agnieszka Safijan

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Autor:

mgr Elżbieta Kwiatkowska

mgr Agnieszka Safijan

Wydawca:

Euro Innowacje sp. z o.o.

Publikacja została opracowana w ramach projektu pt. „Szkoła Ćwiczeń w gminie Barcin”, realizowanego w partnerstwie przez Gminę Barcin (Beneficjent projektu) oraz Euro Innowacje sp. z o.o. (Partner projektu).

Projekt jest finansowany ze środków budżetu państwa oraz Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), II Osi Priorytetowej „*Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji*”, Działania 2.10 „*Wysokiej jakości system oświaty*”.

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0 PL).

Spis treści

WSTĘP	4
CEL PUBLIKACJI	5
1. ŚRODOWISKO SPOŁECZNE, A WŁAŚCIWOŚCI ROZWOJU MOWY DZIECKA	7
1.1 <i>Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze</i>	7
1.2 <i>Środowisko przedszkolne, a rozwój mowy dziecka</i>	10
2. DZIECKO W ŚRODOWISKU DWUJĘZYCZNYM	12
2.1 <i>Strategie przyswajania drugiego języka</i>	12
2.2 <i>Charakterystyka uczenia się drugiego języka</i>	13
2.3 <i>Różnice pomiędzy przyswajaniem pierwszego i drugiego języka oraz korzyści i straty związane z dwujęzycznością dziecka</i>	17
3. PRZYKŁADY GIER I ZABAW WSPOMAGAJĄCE PRZYSWAJANIE JĘZYKA ANGIELSKIEGO NA I ETAPIE EDUKACYJNYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ	24
3.1 <i>Przykładowe działania uczniów bilingwalnych na lekcjach języka angielskiego w szkole podstawowej</i>	25
3.2 <i>Drama w projektach edukacyjnych jako sposób nie tylko na dobrą zabawę połączoną z zaangażowaniem emocjonalnym dzieci, lecz praktyczną nauką języka obcego</i>	50
PODSUMOWANIE	58
BIBLIOGRAFIA Z UWZGLĘDNIENIEM NETOGRAFII	59
WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW	62
WYKAZ ILUSTRACJI	63
WYKAZ TABEL	63

WSTĘP

Głównym celem naszej pracy było znalezienie odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób gry i zabawy wpływają na przyswajanie drugiego języka na I etapie edukacyjnym w szkole podstawowej. Nasza praca zawodowa i doświadczenia zawodowe pozwoliły nam zaobserwować, jak istotne znaczenie ma ruch i zabawa w nauce języka obcego w klasach 1-3 szkoły podstawowej. Nawiązując do badań opisanych w książce Marzeny Żylińskiej pt. *”Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi”*, najlepsze rezultaty w nauczaniu osiągamy, kiedy stosujemy różnorodne formy aktywności. Im więcej różnych form aktywności, tym bardziej efektywny proces poznawania, zapamiętywania oraz uczenia się.

Pierwsze dwa rozdziały poświęcone są teorii i dowodom naukowym dotyczącym rozwoju mowy dziecka jak również środowisku zewnętrznemu i rodzinie. Natomiast rozdział trzeci jest rozdziałem praktycznym z gotowymi pomysłami wykorzystanymi podczas nauczania języka angielskiego.

W rozdziale pierwszym skupiliśmy się na przemianach społecznych XXI wieku oraz redefinicji roli rodziny w obecnych czasach. Rozdział drugi w całości poświęcony został dziecku, które wychowywane jest w środowisku dwujęzycznym. Strategie językowe oraz charakterystyka przyswajania drugiego języka jest głównym punktem tego rozdziału. Przedstawiliśmy także korzyści oraz straty związane z dwujęzycznością w rodzinie. Zwróciliśmy szczególną uwagę na problemy psychologiczne jednostki występującej w danej grupie społecznej. Ostatni rozdział jest oparty na praktycznych działaniach wykorzystywanych podczas nauczania języka angielskiego w szkole podstawowej.

Mając na uwadze rozwój umiejętności językowych, poznawczych i społecznych, treści, które zawarłyśmy w publikacji, oparte są w całości na założeniach podstawy programowej z dnia 14 lutego 2017 roku oraz kompetencjach kluczowych z dnia 22 maja 2018 roku.

CEL PUBLIKACJI

Głównym celem i założeniem publikacji jest pogłębianie wiedzy i świadomości przyswajania języków obcych oraz motywowanie do dalszej nauki dzieci na I etapie edukacyjnym szkoły podstawowej. W obecnych czasach, gdy świat stał się globalną wioską, znajomość oraz doskonalenie znajomości języków obcych stało się priorytetem w życiu codziennym i zawodowym każdego człowieka. Poszerzanie wiedzy z zakresu kultury i tradycji krajów anglojęzycznych na świecie, zachęciło ludzi do podróżowania i poznawania nowych kultur na całym globie. Daje to możliwość sprawdzenia i posługiwania się językiem obcym poza szkołą.

Już od momentu urodzenia dziecko intensywnie uczy się otaczającego je świata. Nadaje znaczenie wszystkiemu, co je otacza. Uczy się, co oznaczają różne dźwięki, dlatego warto stworzyć dziecku możliwość osłuchiwania się z językiem obcym. Częsty kontakt dziecka z językiem obcym, pozytywnie wspiera myślenie, kreatywność i rozwój poznawczy. Połączone treści nauczania języka angielskiego z treściami edukacji wczesnoszkolnej pozwalają na wszechstronny rozwój dzieci, poszerzają wiedzę o otaczającym świecie i rozbudzają zainteresowania dzieci.

Podczas udziału dziecka w projektach edukacyjnych i innowacjach pedagogicznych opartych na grach i zabawach, dzieci mają możliwość rozwijania zainteresowań językami obcymi i dają większą możliwość odniesienia sukcesu na późniejszym etapie życia. Poprzez gry i zabawy wykorzystywane w projektach międzynarodowych tj. Erasmus+ uczniowie mogą nawiązać nowe znajomości z rówieśnikami z innego kraju, dzielić się doświadczeniami i przeżyciami. Integracja międzynarodowa ma odbicie w wieloletnich przyjaźniach, które przyczyniają się do usprawniania i doskonalenia drugiego kodu językowego. Metoda projektu stwarza dzieciom bilingwalnym idealną sytuację do rozwijania

i usprawniania kompetencji językowych oraz pozytywnie wzmacnia poczucie własnej wartości i motywuje do dalszej pracy nad poznawaniem innych języków obcych.

Podstawowym celem nauki języka obcego jest zapewnienie uczniom dobrego startu poprzez: dobranie odpowiadających dzieciom metod nauczania, motywowanie do nauki języka i zachęcanie do komunikacji w języku obcym. Ważne jest też wykorzystanie naturalnych predyspozycji dzieci takich jak chęć odkrywania otaczającego świata oraz zdolności naśladowcze dziecka i osłuchanie uczniów z nowym językiem, uwrażliwienie na nowy kod językowy, a także stymulowanie aktywności dziecka i wzmacnianie wiary we własne możliwości.

Od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku, Polacy coraz częściej decydują się na zamieszkanie poza granicami naszego kraju, w związku z tym dziadkowie zostają niejednokrotnie niejako zmuszeni do nauki języka obcego, aby móc porozumieć się z wnukami. Uwzględniając z kolei potrzeby emocjonalne dzieci, rozmowa i przebywanie z osobami starszymi pozwala na wymianę doświadczeń międzypokoleniowych. Stąd szansa na połączenie tych perspektyw i korzyści wydaje się odpowiadać zarówno na potrzeby społeczne jak i zachęcać do nowych poszukiwań w dydaktyce.

1 ŚRODOWISKO SPOŁECZNE, A WŁAŚCIWOŚCI ROZWOJU MOWY DZIECKA

Rozwój dziecka jest uwarunkowany różnymi oddziaływaniami społecznymi. Wszelkie bodźce, które docierają do dziecka już od jego poczęcia, mają wpływ na przebieg szeregu procesów, które stymulują rozwój i adaptację dziecka do okoliczności zewnętrznych. Spośród tej mnogości oddziaływań najistotniejszą rolę odgrywają jednak te pochodzące ze środowiska rodzinnego, a następnie przedszkolnego, gdyż stanowią one główne grupy socjalizacyjne i wychowawcze dziecka w jego pierwszych latach życia.

1.1 Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze

Środowisko wychowawcze składa się z podstawowej komórki społecznej, czyli rodziny. Wpływ najbliższych na rozwój mowy dziecka jest najsilniejszy w okresie dzieciństwa. Właśnie ze względu na tę odpowiedzialność za dziecko, rodzinę można nazwać instytucją. Rodzina stanowi zarazem podstawową grupę społeczną, elementarną komórkę życia w społeczeństwie. *Rodzina to grupa oparta w zasadzie na współżyciu płciowym, dostatecznie ścisła i trwała, aby stworzyć warunki dla prokreacji i wychowania dzieci.* (S. Kowalski, 1974, s.62).

Od najdawniejszych czasów rodzina zapewniała i realizowała podstawowe funkcje opiekuńczo-wychowawcze wobec dziecka. Niemniej jednak w różnych czasach inaczej pojmowano opiekę i wychowanie dzieci. Obecnie rodzina również stanowi w życiu dziecka pierwsze i naturalne środowisko wychowawcze. Jest podstawową formą opieki nad dzieckiem od jego urodzenia aż do uzyskania przez nie samodzielności. To właśnie tu dziecko zdobywa swoje pierwsze doświadczenia społeczne, uczy się określonych zachowań, norm postępowania, poznaje różnorodne formy, wzorce i nakazy. Rozwija swoją indywidualność, osobowość i psychikę. Rodzice są pierwszymi opiekunami i wychowawcami, stąd ich tak ogromny wpływ na późniejsze zachowanie potomka. To oni ponoszą

odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb dziecka, przede wszystkim w sferze emocjonalnej i materialnej.

Wychowanie w rodzinie jest zatem wychowaniem naturalnym, w odróżnieniu od wychowania intencjonalnego, realizowanego w specjalnie do tego celu powołanych placówkach.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem kształcenia mowy i myślenia dziecka. To właśnie w niej dziecko uczy się podstawowych czynności dnia codziennego: ubieranie, rozbieranie, mycie, jedzenie, zabawę itp. Jest to okres, w którym dziecko zwykło pytać o wszystko na bieżąco i powinno móc liczyć na cierpliwą odpowiedź rodzica. Szczególnie ważne jest to w wieku pytań i przekory, gdy rodzice zasypywani są lawiną pytań o otaczającym nas świecie.

Rodzina ma ogromny wpływ na stosunek dziecka do otaczającego je świata oraz do obowiązujących w nim norm i wartości, a przede wszystkim na kształtowanie się jego osobowości. Poprzez doświadczenia życiowe, słowa rodziców do dziecka są kodowane w mózgu dziecka. Rodzice spełniają rolę pierwszego nauczyciela mowy, dlatego istotne jest, aby do dziecka mówiono prawidłowo. To rodzice udoskonalają i korygują mowę dziecka w okresie niemowlęcym. Dzięki rodzicom dzieci uczą się funkcjonowania w społeczeństwie oraz właściwych postaw i nawyków. Działania podejmowane w rodzinie znacząco wpływają na rozwój i dalsze życie dziecka.

Niestety nie każda rodzina wpływa pozytywnie na rozwój mowy dziecka. Bardzo często zaburzenia mowy są spowodowane nieumyślnym naśladowaniem mowy dziecięcej przez rodziców lub dziadków. W takich przypadkach dziecko uczy się z błędami i bardzo trudno jest w późniejszym okresie wyeliminować z mowy dziecka błędy językowe, które są czasami trudnym do odwrócenia efektem ubocznym procesu rozwoju mowy.

Bardzo ważną rolę odgrywa kontakt dziecka ze środowiskiem nie tylko domowym. Rodzice powinni zadbać o rozwój społeczno-emocjonalny dziecka poprzez kontakty z otoczeniem. W ten sposób opiekunowie dają dziecku możliwość do poznawania wielu wzorców do naśladowania. Zdobywanie przez dziecko dojrzałości do współżycia w społeczeństwie jest pewnego rodzaju procesem uczenia się i dostosowywania do grup społecznych.

Obecnie sytuacja epidemiologiczna trwająca od 2020 roku sprawiła, że dzieci mają bardziej ograniczony kontakt z rówieśnikami i zaburzone ważne relacje społeczne. W wielu przypadkach zajęcia edukacyjne odbywają się drogą elektroniczną, poprzez komunikatory, programy oraz platformy społeczne. Niestety, ta forma przemiany sprawiła, że niektórzy uczniowie nie potrafią odnaleźć się w nowej sytuacji.

Zauważyliśmy podczas prowadzenia zajęć zdalnych, że niektórzy uczniowie tracą naturalną i spontaniczną chęć wypowiedzi oraz nawiązywania relacji z rówieśnikami jak również z osobami dorosłymi. Niepokojące jest to, że zaczynają funkcjonować w rzeczywistym świecie, tak jakby byli w świecie wirtualnym, czyli jestem *ON* lub *OFF*. Takie zachowania nie świadczą dobrze o ich kondycji emocjonalnej. Dlatego tak istotna jest rola rodziny, która powinna scalać jej członków i prowadzić do wspólnego dialogu oraz pozytywnych, budujących relacji.

Współcześnie rodzina coraz częściej poddawana jest konieczności sprostania rzeczywistości i spełnienia wymagań tak wzajemnie sprzecznych, np. tempo życia a nasze naturalne potrzeby, lansowane medialnie, egocentryczne wzorce funkcjonowania ludzi a człowiek jako istota społeczna. Jednym z efektów przemian jest również, niestety coraz częściej, występująca niepełna rodzina. Szczególnie zauważyć możemy ten fakt na płaszczyźnie szkoły, klasy, gdzie coraz większy odsetek uczniów musi stawiać czoło i radzić sobie

z takimi rodzinnymi problemami. Kolejnym z nich jest zmiana miejsca zamieszkania lub rozłąka rodziców z dziećmi. Tego typu wydarzenia nie pozostają bez wpływu to na proces rozwoju mowy u dzieci. Jeżeli np. rodzina w domu posługuje się językiem polskim, natomiast zamieszkuje kraj, w którym dominującym językiem jest język angielski, to można zaobserwować wpływ środowiska kulturowego na rozwój mowy dziecka.

Środowiska wielojęzyczne, w którym wychowuje się dziecko, ma ogromny wpływ na proces dalszego rozwoju mowy. Ważnym etapem rozwoju mowy dziecka jest tzw. „złoty okres”, który trwa od urodzenia do trzeciego roku życia. Istotne jest, aby w tym okresie pobudzać i wzmacniać jak najwięcej kodów językowych. Jest to czas najbardziej produktywny i efektywny w przyswajaniu języków obcych. Jeżeli rodzice są innego pochodzenia i używają swojego ojczystego języka komunikując się z dzieckiem, sprawia to, że ilość przyswajanych słów, zwrotów w tym okresie jest bardzo duża i może to spowodować opóźnienia mowy. Jednak korzyścią, zauważaną z czasem, jest to, że dziecko posługuje się nie jednym, a dwoma językami.

1.2 Środowisko przedszkolne, a rozwój mowy dziecka

Przedszkole odgrywa również ważną rolę w kształtowaniu mowy dziecka. Placówka przedszkolna współpracuje z rodziną i środowiskiem, sprawuje opiekę nad zdrowiem i bezpieczeństwem dzieci, stymuluje ich wszechstronny rozwój, prowadzi działalność profilaktyczną i kompensacyjną, przygotowuje do szkoły.

W kontekście kształtowania mowy i właściwych wzorców nauczyciel jest postacią niezmiernie ważną. Nie powinna być to osoba z wadą wymowy, gdyż to on jest wzorem do naśladowania. Dzieci poddawane są presji tego wzoru i naśladują go. Zadaniem nauczyciela jest także budzenie wrażliwości dziecka na piękno otaczającego świata. Dziecko uwielbia się bawić, a każdy nauczyciel wie,

że poprzez zabawę najlepiej nauczyć dziecko poprawnej mowy. Dlatego bardzo ważną rolę odgrywa ilość oraz jakość różnorodnych zajęć w przedszkolu.

Osoba prowadząca zajęcia powinna być otwarta i prawdziwa w przekazie wiedzy. Jednakże nie tylko posiadanie wysokich kompetencji społecznych wiąże się z osiągnięciem sukcesu w nauczaniu dzieci, lecz także wiedza i chęć ciągłego doskonalenia i poszukiwania nowych metod i technik pracy. Rodzic powinien współpracować z nauczycielem i logopedą. Powinien mieć świadomość tego jak rozwija się mowa dziecka i jak może pomóc w tak ważnym procesie rozwoju dziecka. Jedną z podstawowych ról nauczyciela jest inicjowanie współpracy z rodzicem, a zaangażowanie w nią powinno być świadomą odpowiedzialnością zarówno rodziców jak i nauczycieli.

2. DZIECKO W ŚRODOWISKU DWUJĘZYCZNYM

W ostatnich latach sytuacja społeczno- polityczna sprawiła, że do polskich szkół trafiają uczniowie, którzy przez dłuższy okres swojego życia mieszkali poza granicami naszego kraju. Wiele rodzin wraca z zagranicy w szczególności z Wielkiej Brytanii i Irlandii. Mając na uwadze tę sytuację i chcąc wesprzeć dziecko w kontekście społecznym i emocjonalnym, należy usprawniać i rozwijać umiejętności językowe nabyte przez dzieci bilingwalne.

2.1 Strategie przyswajania drugiego języka

Osobą bilingwalną można zostać na dwa sposoby. Jednym sposobem jest nauka języka ojczystego (*L1*) równocześnie z drugim językiem (*L2*), czyli język obcy jest wprowadzany równocześnie z językiem rodzimym. Drugim (zazwyczaj występującym w Polsce) jest późniejszy sposób opanowania drugiego języka. Osoba uczy się *L2* dopiero po 3 roku życia, więc język ojczysty jest pierwszym kodem językowym poznany przez dziecko.

Języka ojczystego dziecko uczy się w naturalny sposób, poprzez zabawę, czynności dnia codziennego oraz życie w rodzinie. Natomiast, jeżeli rodzina jest mieszana tzn. matka jest cudzoziemką, a ojciec jest obywatelem kraju zamieszkałego przez rodzinę (lub w odwrotnej sytuacji), to kluczową rolę odgrywają opiekunowie, którzy decydują o tym, czy ich dziecko będzie posługiwało się jednym językiem, czy dwoma.

Dzieci opanowują naukę języków obcych znacznie szybciej niż dorośli. Wyodrębnione zostały podstawowe strategie, jakimi posługują się osoby z rodzin bilingwalnych. Zauważyć można cztery podstawowe sposoby stosowane w środowisku dwujęzycznym:

1. Jedna osoba- jeden język- strategia osoby - są to przypadki, kiedy ojciec używa jednego języka, a matka drugiego.

2. Strategia miejsca - w domu używany jest język ojczysty, natomiast w szkole używany jest drugi język. Jest bardzo charakterystyczne zjawisko dla dzieci migrantów.

3. Strategia czasu- polega na stosowaniu L1 i L2 w określonych okresach. Bardzo często stosowana jest w rodzinach, gdzie dziećmi opiekują się au-pair (obcokrajowiec w wieku od 18 do 26, który zamieszkuje kraj u rodziny zwanej: host family, czyli rodzina na czas określony). Dzieci w ciągu dnia spędzanego z opiekunem posługują się językiem obcym, natomiast w obecności rodziców, zazwyczaj wieczorem, używają języka ojczystego.

4. Strategia przemienna- to działanie polega na używaniu na przemian L1 oraz L2 tylko okres czasu jest dłuższy. Przykładem może być stosowanie języka ojczystego przez pierwszy rok, natomiast drugi rok adoptowanie jest z językiem obcym. Po upływie roku czasu następuje powrót do języka rodzimego.

Naturalny sposób przyswajania języka obcego ma ogromny wpływ na prawidłowe opanowanie umiejętności językowych. W związku z czym, rodzina jest najważniejszą grupą społeczną, która ma największy wpływ na rozwój bilingwalny swojego dziecka. Podstawowe pytanie, jakie powinni postawić sobie rodzice to: dlaczego ich dziecko powinno znać drugi język?

Jednym z ważniejszych czynników wpływających na adoptowanie się z nowym kodem jest motywacja oraz chęci dziecka. Sukcesem w stworzeniu środowiska bilingwalnego są naturalne i przychylne warunki, a przede wszystkim przewodnicy, czyli mądrzy oraz aktywni rodzice, którzy włączają się w proces postępu dwujęzyczności w rodzinie.

2.2 Charakterystyka uczenia się drugiego języka

Wyróżnia się dwa podejścia ułatwiające zrozumienie procesu uczenia się dzieci, są to: podejście neurolingwistyczne oraz lingwistyczne. Ponadto,

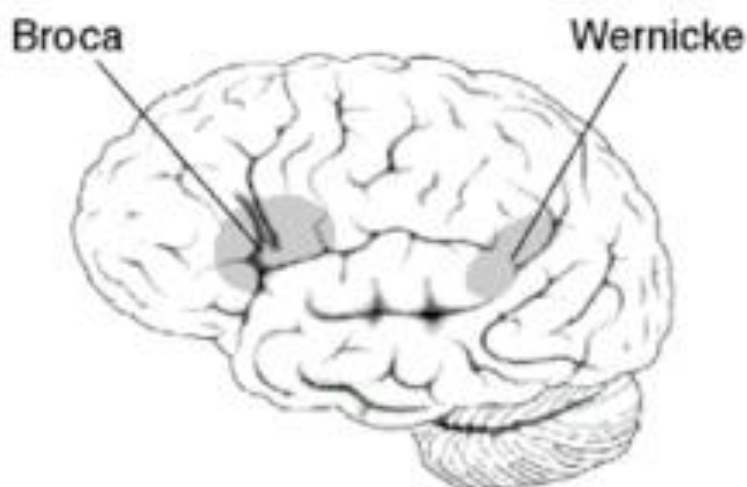
przyswajanie drugiego języka składa się z pięciu poziomów, które poniżej scharakteryzujemy.

Podejście neurolingwistyczne odpowiada za językowy system fonologiczny. Istotne jest wspomnieć o lokalizacji funkcji językowych w mózgu człowieka. Jedną z ważniejszych części mózgu odpowiadającego za język jest lewa półkula, gdzie umieszczona jest część mózgu zwana obszarem Wernickiego.

“Wernicke area was first discovered in 1874 by a German neurologist, Carl Wernicke. It has been identified as 1 of 2 areas found in the cerebral cortex that manages speech. Wernicke area is located in Brodmann area 22, the posterior segment of the superior temporal gyrus in the dominant hemisphere. Since 95% of people have a left dominant hemisphere, the Wernicke area is usually found on the left side. This area encompasses the auditory cortex on the lateral sulcus. Contrast this with Broca's area which is found in the inferior frontal gyrus right above the Sylvian fissure. Because the Wernicke area is responsible for the comprehension of written and spoken language, damage to this area results in a fluent but receptive aphasia.” Źródło: Javed K, Reddy V, M Das J, Wroten M. Neuroanatomy, Wernicke Area. 2021 Jul 31. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021 Jan–. PMID: 30422593.

[Link do "National Library of Medicine"](#)

Natomiast za generowanie mowy odpowiedzialny jest ośrodek Broki, który ma wpływ na zdolności mówienia. Utrata umiejętności lub zaburzenie funkcji językowych powstałe w wyniku uszkodzenia mózgu nazywane jest afazją Broki.

Ilustracja 1. Schemat pokazujący lokalizację ośrodków Broki i Wernickego; źródło: www.thebrain.mcgill.ca

Przyswajanie języka następuje z chwilą rozwinięcia się mózgu dziecka. Jednakże czasami pojawiają się pewne bariery w nabywaniu kodu spowodowane warunkami środowiskowymi, w jakich dorasta dziecko. Wtedy proces adaptacji uwarunkowany jest od wpływów biologicznych. Ten moment jest decydujący w procesie uczenia się języków. Pojawia się u dzieci do lat 12. W oparciu o teorię wybitnego językoznawcy Eryka Lennenberga (1967), dziecko które nie nauczyło się żadnego języka przed 12 rokiem życia, w późniejszym okresie ma nikłe szanse na w pełni opanowanie wszystkich funkcji językowych.

Innym podejściem do zrozumienia adaptacji języka obcego jest metoda lingwistyczna, która polega na przyjmowaniu języka przez uczące się dziecko, czyli input, a następnie produkowaniu tego, co przyswoiło, czyli output. Stwierdzono, iż przyswajanie drugiego języka odbywa się w pięciu poziomach. Każde dziecko, które uczy się języka obcego musi przejść przez wszystkie poziomy. Jednakże indywidualne potrzeby jednostki decydują o długości trwania danego poziomu.

Pierwszym etapem jest pre- produkcja polegająca na pojawieniu się okresu ciszy, która jest charakterystyczna, gdyż słuchanie języka jest najważniejszą czynnością w tym czasie. Dziecko nie mówi tylko potrafi powtarzać. Język nie jest produkowany, lecz niektóre zwroty i wyrażenia są kopiowane. Należy pamiętać o licznych powtórkach polegających na grach i zabawach z uczestnictwem języka obcego. Poprzez tę metodę dzieci szybko zapamiętują zwroty i zaczynają wczesną produkcję języka obcego. W związku z tym wkraczają w drugi etap zwany wczesną produkcją. W tym okresie dziecko jest w stanie zapamiętać do 1000 słów. Używa zwroty składające się z jednego lub dwóch wyrazów, pomimo że czasami są niedostosowane do sytuacji, udziela krótkich odpowiedzi przeczących lub twierdzących oraz zaczyna więcej rozumieć. Etap ten trwa do około 6 miesięcy.

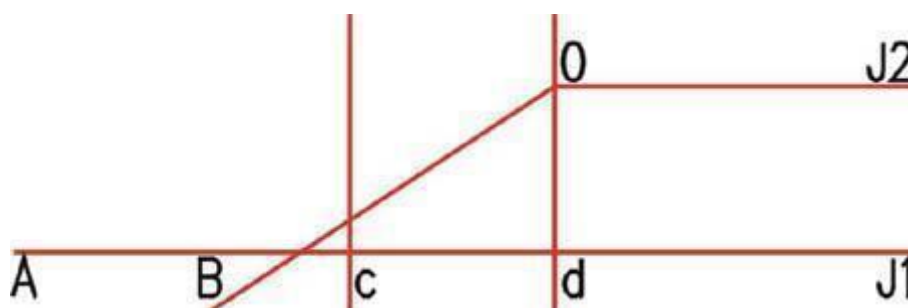
Zasób słownictwa w trzecim etapie, który nazywany jest etapem powstania mowy, osiąga 3000 wyrazów. Dzieci potrafią już zadać proste pytania, choć są one gramatycznie niepoprawnie, to zdania przez nich utworzone posiadają sens. Za pomocą obrazków są w stanie opisać krótką historyjkę oraz wziąć udział w prostym dialogu. Przed ostatnim etapem przyswajania języka obcego jest płynność, czyli Intermediate. Aktywna płynność słów w tym okresie jest około 6000. Osoba potrafi już wyrażać swoje myśli i opinie. Zdania są już przemyślane oraz zbudowane poprawnie gramatycznie. Pomimo płynności w mówieniu często stosowana jest translacja, w której zostają łączone L1 i L2. Ostatnim poziomem, który zajmuje od 4 do 10 lat jest płynność, czyli Advanced. Mowa na tym etapie jest zbliżona do mowy tzw. *native speaker*, czyli do osoby używającej tego kodu jako języka ojczystego.

Przedstawione etapy odgrywają kluczową rolę podczas przyswajania drugiego języka, gdyż ukazują poziom językowy dziecka. Rodzice, nauczyciele, opiekunowie są świadomi potrzeb dziecka i są aktywnie włączeni w rozwój bilingwizmu w rodzinie.

2.3 Różnice pomiędzy przyswajaniem pierwszego i drugiego języka oraz korzyści i straty związane z dwujęzycznością dziecka

Do rozstrzygnięcia tego zagadnienia posłużyliśmy się schematem przedstawiającym proces stawania się dwujęzycznym dr Ewy Lipińskiej, która wyjaśnia ten proces w swoim artykule pt.: *Dwujęzyczność dzieci na emigracji- jak ją osiągnąć?* Katedra Języka Polskiego jako Obcego Instytut Studiów Polonijnych i Etnicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego

Rys 2. Proces stawania się dwujęzycznym, Dr Ewa Lipińska, *Dwujęzyczność dzieci na emigracji- jak ją osiągnąć?* Katedra Języka Polskiego jako Obcego Instytut Studiów Polonijnych i Etnicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, [wpis na wspólnota.polska.org](https://wpis.na.wspolnota.polska.org),

Należy także wspomnieć, że dwujęzyczności nie uczą rodzice. Tak samo jak oddychania czy śmiania. Dziecko przyswaja język w środowisku naturalnym i samoistnie potrafi zauważyć różnice w językach do niego mówionych. Bardzo ważnym aspektem jest uściślenie pojęć język obcy, drugi i docelowy. Wzorując się na dr Lipińskiej, możemy stwierdzić, że język drugi przyswaja się bez udziału nauczyciela i formalnych instrukcji, w naturalnym otoczeniu. Języka obcego uczymy się najczęściej w szkole lub na kursach, w warunkach sztucznych.

Do drugiej połowy XX wieku uważano, że dwujęzyczność ma negatywny wpływ na ogólny rozwój dziecka. Naukowcy próbowali udowodnić, iż poprzez posługiwanie się dwoma językami dziecko traci potencjał intelektualny.

Stwierdzono, że przesady dotyczące dwujęzyczności można zaobserwować również w XXI wieku.

Mimo, że coraz częściej rodzice zwracają szczególną uwagę na wdrażanie w życie swojego dziecka naukę języków obcych, zadają sobie pytania, które budzą niepokój dotyczący rozwoju mowy dziecka. Poniżej umieszczona została opinia na blogu Helen Doron, dotycząca dwujęzyczności u dzieci: „*Nie ma żadnych dowodów na to, że nauka więcej niż jednego języka wpływa negatywnie na rozwój dziecka. Wręcz przeciwnie: istnieje wiele dowodów potwierdzających, że wcześniej prowadzona edukacja językowa korzystnie wpływa na rozwój intelektualny dziecka i w dużym stopniu warunkuje jego dalsze sukcesy szkolne. Co więcej, dzieci uczą się języków szybciej niż dorośli. A to dlatego, że mózg człowieka rozwija się najintensywniej do szóstego roku życia. Im więc później zaczyna się naukę- tym trudniej przychodzi przyswajanie wiedzy.*”

Źródło: [dwujęzyczne dzieci](#)

Helen Doron jest jedną z najwybitniejszych lingwistów w Wielkiej Brytanii, specjalizuje się w optymalizacji rozwoju emocjonalnego, intelektualnego i fizycznego najmłodszych dzieci. Opracowała metodę, która pomogła rozstrzygnąć pewne wątpliwości niektórych rodziców w sprawie wdrażania języków obcych we wczesnym dzieciństwie. Metoda ta wdraża do nauczania języka angielskiego poprzez wykorzystanie naturalnej zdolności dziecka do rozpoznawania, powtarzania i przyswajania zasłyszanych z otoczenia dźwięków. Nauka jest tu swoistym „zanurzeniem się” w języku: dzieci nie czują bowiem różnicy pomiędzy mową ojczystą a obcą. Dlatego ważne jest jak najwcześniej rozpoczęcie pracy z maluchem. Największą efektywność przynoszą zajęcia prowadzone z dziećmi w wieku od 3 miesiąca do 14 lat. I właśnie dla tej grupy wiekowej przeznaczona jest metoda Helen Doron.

Jednakże, zauważyć można, że dzieci, które przyswajają dwa kody językowe równocześnie, zaczynają swoją przygodę z mówieniem później niż dzieci jednojęzyczne. Nie jest to reguła, lecz należy brać pod uwagę wiele czynników wpływających na rozwój ogólny dziecka. Pomimo tego, choć dziecko w późniejszym okresie zaczyna mówić, to potrafi prawidłowo posługiwać się dwoma językami.

Tabela 1. „DZIECI DWUJĘZyczne. ZALETY I WADY POSŁUGIWANIA SIĘ DWOMA JĘZYKAMI”

p.	Mity dotyczące dwujęzyczności u dzieci
.	Dzieci te są opóźnione językowo.
.	Dzieci dwujęzyczne mają opóźnioną inteligencję.
.	Poprzez jednoczesne wyuczanie się dwóch języków dzieci są za bardzo przeciążone wymaganiami i nie mogą im sprostać.
.	Dzieci te nie będą kreatywne językowo
.	Dzieci te nie posiadają swej mowy ojczystej
.	Dzieci dwujęzyczne są wykolejone, pozbawione ojczyzny, bez identyfikacji.

.	Dzieci te mają kompleksy mniejszościowe
.	Dzieci dwujęzyczne są powierzchowne, niestałe i bierne w poprawnym zachowaniu.
.	Dzieci bilingwalne mają rozdwojona osobowość, mają skłonności do zachorowania na schizofrenię.

Źródło: Aksana Grigoriewa, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa

Pomimo niektórych negatywnych opinii, większość rodziców praktykuje bilingwizm w rodzinie. W związku z tym można zaobserwować wiele zalet związanych z dwujęzycznością w rodzinie. Jedną z ważniejszych jest szybsze przyswajanie języków obcych. Stwierdzono także wiele korzyści wynikających z dwujęzyczności dla społeczeństwa. Zaobserwowano, iż osoby posługujące się dwoma lub więcej językami z łatwością radzą sobie w sytuacjach wymagających wielozadaniowości, posiadają zdolności do elastycznego myślenia.

Jest błędem sądzić, iż osoba dwujęzyczna zna dwa języki idealnie. Zdarza się, że łatwiej jest mówić w L1 a pisać L2. Bardzo często można zaobserwować to u dzieci w rodzinach bilingwalnych. Jeżeli jest problem z wyrażaniem swoich emocji, potrzeb, dziecko bardzo często miesza dwa języki. Nie jest to jednak trwałe, lecz chwilowe. *„Osoby dwujęzyczne jak udowodniły badania, szybciej się uczą i są bardziej kreatywne niż używający jednego tylko języka. Osoby mówiące więcej niż dwoma językami, mają przewagę w jeszcze jednym aspekcie: znając dwa języki mogą komunikować się z większą liczbą ludzi. Ponadto, mówiąc danym językiem, stykają się z kulturą wybranego kraju bardziej gruntownie, co pozwala na łatwiejsze pokonanie wszelkich barier międzyludzkich. Wielojęzyczność jest również atutem w bardziej przyziemnych kwestiach: jeśli*

mówimy kilkoma językami, łatwiej jest nam znaleźć pracę.” Źródło: Beata Słupczyńska, [interia](#)

Tabela 2. „DZIECI DWUJĘZyczne. ZALETY I WADY POSŁUGIWANIA SIĘ DWOMA JĘZYKAMI”

p.	Zalety dziecka żyjącego w rodzinie bilingwalnej
.	Dwujęzyczne dzieci uczą się łatwiej drugiego języka podczas zabawy, natomiast pozostałe dzieci uczą się go później w szkole z wielkim trudem.
.	<i>Dzieci te posługują się drugim językiem o wiele lepiej i doskonalej.</i>
.	Dwujęzyczne dzieci posiadają talent językowy i są bystrzejsze językowo niż dzieci jednojęzyczne.
.	Dzieci dwujęzyczne są więcej tolerancyjne i bardziej otwarte niż dzieci jednojęzyczne.
.	Dzieci dwujęzyczne są bardziej elastyczne do przystosowania się niż dzieci jednojęzyczne.
.	Dwujęzyczne dzieci są inteligentniejsze niż dzieci posługujące się jednym językiem.

Źródło: Aksana Grigoriewa, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa

Wychowanie dwujęzyczne dziecka jest zapewne bardzo trudnym i długim procesem, na którego wyniki należy cierpliwie czekać. Pomimo trudności

wynikających z bycia bilingwalną rodziną, zalecane jest używanie języka ojczystego przez rodziców w obecności dziecka. Rezultaty będą widoczne za kilka lat, a pewnego dnia można usłyszeć od niego: „dziękuję”.

Problemy wynikające z dwujęzyczności są różne i dla każdej rodziny indywidualne. Niektóre jednostki spotykają się z brakiem akceptacji w środowisku obcojęzycznym. Przykładem są utworzone kolonie, dzielnice w krajach Unii Europejskiej, gdzie można spotkać różnego rodzaju grupy etniczne. W takich przypadkach język ojczysty jest częściej używany niż język obcy.

Następnym istotnym problemem jest fakt, iż znajomość dwóch języków daje możliwości w „żonglowaniu” słowami oraz wyrazami. Dzieci często rozumieją treści wysyłane przez rodziców w *L1*, lecz blokada w mówieniu powoduje, że odpowiadają w *L2*. Niektórzy odbierają ten przypadek jako problem dotyczący charakteru tzn. jest uparty i na złość nie mówi w języku narzuconym w danej chwili. Jednak z drugiego punktu widzenia dzieci bilingwalne nie zwracają uwagi w jakim języku odpowiadają, istotne jest porozumienie z drugą osobą.

Innym problemem wynikającym z dwujęzyczności jest tworzenie fikcyjnego świata, którym dziecko jest oderwane od rzeczywistości. W roku 2000 miałam okazję poznać pewną historię rodziny, którą chciałabym krótko opisać. Rodzina składająca się z matki pochodzenia holenderskiego i ojca pochodzenia chińskiego, wychowywała dziewczynkę, która miała 5 lat. W domu posługiwano się językiem holenderskim, natomiast wieczorami ojciec poświęcał 10-15 minut na naukę języka chińskiego. Aby zachęcić do nauki (język chiński różni się znacznie od języka holenderskiego, chociażby tym, że wywodzi się z innej grupy językowej) ojciec powiedział swojej córce, że uczy ją tajemniczego języka, który będzie znał tylko on i ona. Dziewczynka z chęcią uczyła się *L2* do czasu,

aż przyjechała babcia z Chin. Było to pierwsze spotkanie dziecka z rodziną ojca. Po usłyszeniu rozmowy w języku chińskim, dziewczynka rozplakała się i powiedziała do swojego ojca: „*tatusiu, dlaczego ta pani mówi naszym tajemniczym językiem?*” Reakcja była bardzo emocjonalna, gdyż dziecko poczuło się zdradzone i oszukane przez ojca. Od tamtego momentu zniechęciła się do nauki języka chińskiego pomimo stosowanych zachęt.

Powyższa historia przedstawia ogromną więź emocjonalną pomiędzy rodzicem a dzieckiem. Dziewczynka miała duże szanse na stanie się bilingwalną, lecz przez nieumyślność ojca dziecko nie stało się bilingwalne, chociaż miało do tego znakomite warunki. Przykład ten, pokazuje, jak ważną rolę odgrywa więź emocjonalna pomiędzy rodzicem, a dzieckiem. W dzisiejszych czasach niektórzy rodzice zapominają, że stawanie się rodziną dwujęzyczną jest trudnym zadaniem nie tylko dla dziecka, ale dla całej rodziny.

Należy zatem pamiętać, że wyrażać swoje uczucia, emocje a przede wszystkim zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa nie musi być wyrażane słowami. Wystarczy obecność rodzica w życiu codziennym dziecka. Niestety często brak czasu, aby poświęcić go swoim pociechom, które w tym czasie potrzebują najwięcej słów płynących z ust rodzica.

3 PRZYKŁADY GIER I ZABAW WSPOMAGAJĄCE PRZYSWAJANIE JĘZYKA ANGIELSKIEGO NA I ETAPIE EDUKACYJNYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ

W obecnych czasach, nauka języka angielskiego uległa dużym przemianom ze względu na zmiany kulturowe, które wpływają na przededefiniowanie i nowe rozumienie podstawowych kompetencji współczesnego człowieka. Współcześnie nie wystarczy już znajomość jednego języka obcego, lecz niezbędna staje się umiejętność porozumiewania się kilkoma kodami językowymi. Proces nauczania języka obcego na poziomie A1-B2 trwa obecnie w szkolnictwie polskim około 15 lat. Nie ulega wątpliwości, że czas ten wymaga dużego wysiłku intelektualnego, jak i ciągłego wzbudzania motywacji w uczniach.

Nauczanie języka obcego powinno odbywać się na wielu płaszczyznach życiowych, wykorzystując potencjał młodego człowieka w życiu codziennym. Szeroki zakres materiałów do nauki, w tym ćwiczenia plastyczne, śpiewanie piosenek z wykorzystaniem umiejętności aktorskich dzieci, prezentowanie rymowanek i wierszyków oparte na wchodzeniu w role aktorów oraz naturalne wykorzystanie języka obcego w scenkach tematycznych tj. zabawa w sklep, zabawa w architekta czy nauczyciela, umożliwia uczniom o różnych stylach uczenia się przyswajanie języka w sposób, który najbardziej odpowiada ich indywidualnym potrzebom.

Ponadto podstawą aktywności psychicznej dziecka jest jego rozwój fizyczny i motoryczny. Poprzez różne formy aktywności dziecko ma możliwość eksploracji i poznawania świata. Natura wyposażyła wszystkie dzieci w kilka pięknych mechanizmów takich jak zmysły, dzięki którym potrafią nabywać wiedzę o ludziach, świecie i o ich samych. Wiele sposobów poznawania świata może wspomagać przyswajanie języka obcego, jeżeli rodzice, opiekunowie i nauczyciele są świadomi, że uczniowie na I etapie edukacji mają potężną

zdolność do uczenia się i przyswajania wiedzy w sposób naturalny. Wszystko zależy od sposobu i metody prezentacji materiału dydaktycznego.

3.1 Przykładowe działania uczniów bilingwalnych na lekcjach języka angielskiego w szkole podstawowej

Niezwykła łatwość uczenia się dzieci wynika z ich olbrzymiej inteligencji. Połączenia neuronalne w chwili narodzin są dość ubogie, jednak w okresie niemowlęctwa przybywa ich w ogromnym tempie, a w wieku 5-6 lat osiągają one maksymalną gęstość. W obrębie rozwijającego się mózgu poszczególne neurony gwałtownie poszukują zorganizowanych zespołów innych neuronów, by się do nich przyłączyć. Każda komórka musi znaleźć swoje miejsce w systemie, gdyż w przeciwnym razie zginie w bezlitosnym procesie zwanym apoptozą, czyli programowaną śmiercią komórek. Dlatego ważną rolę odgrywa nauczyciel, który ma za zadanie zorganizować dziecku takie aktywności językowe, podczas których, mózg dziecka zachowuje swoje naturalne potencjały. Zwiększamy szanse, że dziecko będzie bardziej odprężone, zachowa ciekawość świata i pęd do wiedzy.

Dzieci bilingwalne, które nabyły więcej niż jeden kod językowy należy mobilizować do ciągłego powtarzania i usprawniania nabytych umiejętności językowych i poszerzania je o nowe wiadomości w celu wzmocnienia synaps w mózgu dziecka. Korzystając z tej wiedzy i mając na uwadze rozwój dziecka bilingwalnego, które w sposób naturalny posługuje się językiem obcym, nauczyciel szkoły publicznej, w której często poziom umiejętności językowych dzieci jest zróżnicowany, stwarza sytuacje takimi dziecku do zaprezentowania swoich umiejętności językowych na forum klasy.

Przykładem takich działań są gry i zabawy językowe wykorzystane podczas lekcji pokazowych w Zespole Szkół w Barcinie w roku szkolnym 2021/2022.

- **Temat lekcji: Home Sweet Home - revision**

Proponowane zajęcia pt.: *Home Sweet Home* przeprowadziły uczniów klasy trzeciej przez tajniki ludzkiego umysłu. Adresaci zajęć poznali podstawowe zagadnienia związane z ludzkim mózgiem oraz niesamowitymi możliwościami, których nie jesteśmy świadomi. Poprzez wdrażanie zadań o różnorodnym stopniu trudności, nauczyciel wcielił się w rolę organizatora środowiska uczenia się ucznia, natomiast uczniowie odkrywali tzw. "szufladki" w swoim mózgu, które podczas wcześniejszych zajęć zostały już utworzone i wymagały tylko uporządkowania. Im trudniejsze zadania, tym bardziej mózg był zmuszony do większego wysiłku. W wyniku czego powstały nowe połączenia nerwowe, które rozbudowały mózg i sprawiły, że ludzie stali się mądrzejsi na wielu płaszczyznach ich życia. Metaforą była komoda, która miała symbolizować miejsce, gdzie umieszczony był mózg. Poprzez w/w czynności uczniowie utrwalili wiedzę z zakresu budowania zdań, wykorzystując słownictwo związane z domem i jego wyposażeniem.

Wybrane elementy lekcji pokazowej z wykorzystaniem umiejętności językowych dzieci bilingwalnych w tej klasie.

Zadanie 1: Przypomnienie nazw pomieszczeń.

- Praca w grupach: uczniowie łączą sylaby, aby zbudować nazwy pomieszczeń - uczniowie dzielą się na 4 grupy, odliczając do 4 w języku angielskim. Następnie wszystkie 1,2,3 oraz 4 łączą się w grupy. Wybierają wśród siebie kapitana drużyny. Każdy kapitan otrzymuje tabelkę, w której będzie oceniany przez kolegę lub koleżankę z innej grupy. Otrzymują od nauczyciela rozsypankę sylab, które po odpowiednim połączeniu utworzą nazwy pomieszczeń. Czas na wykonanie zadania to 3 minuty. Po wykonaniu zadania wszyscy kapitanowie przechodzą wg wskazówek zegara do innej grupy. Tam następuje ocena czy sylaby są prawidłowo

połączone. Za każde prawidłowe połączenie grupa otrzymuje 1 neuron, który przykleja w swojej tabelce. (Załącznik nr 1)

Zadanie 2: Architekt wnętrz- utrwalenie nazw przedmiotów i mebli w domu.

- Praca w grupach: *Architekt wnętrz* - uczniowie pozostają w swoich grupach. Jedynie zmianie ulega kapitan. Ponownie grupa musi dojść do kompromisu i wytypować jednego kapitana. Uczniowie otrzymują plakat, na którym jest przekrój domu. Uczniowie wg własnego uznania decydują, gdzie mają znajdować się dane pomieszczenia, następnie muszą dopasować obrazki oraz napisać w języku angielskim mebli do każdego pokoju. Czas przeznaczony na to zadanie to 10 min. Po zakończeniu zadania kapitan(dziecko dwujęzyczne) grupy prezentuje dom zaprojektowany przez daną grupę, Jeżeli wszystkie elementy się zgadzają, grupa otrzymuje 2 neurony. (załącznik nr 3,4 i 5)

Załącznik 1. Karty pracy: pomieszczenia

the	bed	Room
------------	------------	-------------

the	kit	Chen
------------	------------	-------------

the	living	Room
------------	---------------	-------------

the	dining	Room
------------	---------------	-------------

the	gar	den
------------	------------	------------

Źródło: opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska, Agnieszka Safijan

Załącznik 2. Karta pracy: wyposażenie domu

a	be	d
----------	-----------	----------

a	ba	th
----------	-----------	-----------

a	so	fa
----------	-----------	-----------

a	cup	boa	rd
----------	------------	------------	-----------

a	coo	ker
----------	------------	------------

a	cha	ir
----------	------------	-----------

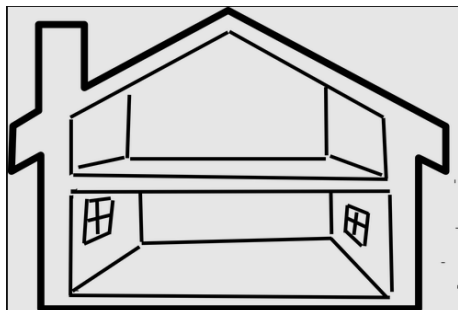
a	ta	ble
----------	-----------	------------

A	fri	dge
----------	------------	------------

Źródło: opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska

Załącznik 3. Karta pracy - przekrój domu

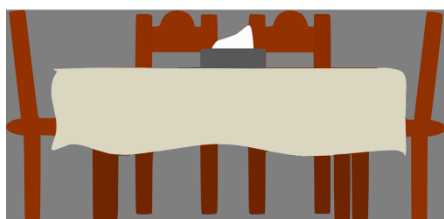

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, dnia 06.11.2021, 16:12

Załącznik 4. Karty pracy- meble w domu

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, dnia 16.11.2021, 16:39

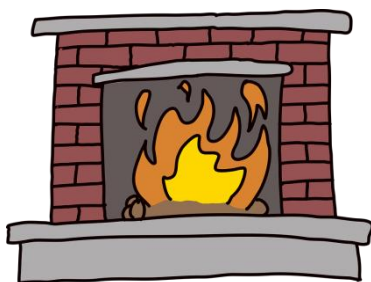
Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, dnia 16.11.2021, 16:12

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, dnia 06.11.2021, 16:12

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, dnia 06.11.2021, 16:12

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, dnia 15.11.2021, 16:43

Załącznik 5 Karta pracy - nazwy pomieszczeń

BEDROOM
BATHROOM
LIVING ROOM
DINING ROOM
KITCHEN

Źródło: Opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska, Agnieszka Safijan

- **Temat lekcji: *The Spirit of Christmas***

Proponowane zajęcia pt.: *The Spirit of Christmas* wprowadzą uczniów klasy drugiej w magię świąt. Porównanie dekoracji i ozdób bożonarodzeniowych z przeszłości - wykorzystanie słomy i siana, wydmuszek z jajek, do wykonania ozdób na choinkę, teraźniejszości i przyszłości w nawiązaniu do powieści Karola Dickensa *Opowieść Wigilijna*. Postawa Scrooge'a ma na celu uświadomić uczniom, jak ważne są relacje międzyludzkie, empatia w stosunku do drugiego człowieka i praca nad samym sobą. Uczniowie podczas lekcji zostaną przeniesieni, podobnie jak główny bohater powieści Scrooge, w przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Wybrana wcześniej uczennica przebrana za dobrego *Ducha Świąt* przeniesie dzieci z klasy magiczną różdżką w dany okres czasu. Zadania postawione przed dziećmi w danych okresach czasu uświadomią im, że najważniejszą istotą świąt jest rodzina oraz bliskość drugiego człowieka. Poprzez wdrażanie zadań o różnorodnym stopniu trudności, nauczyciel wcieli się w rolę organizatora środowiska uczenia się ucznia, natomiast uczniowie będą odkrywać *DUCHA ŚWIĄT*. Kolejne etapy lekcji będą prowadziły do udekorowania świątecznego drzewka. Nauce będzie towarzyszyła muzyka - kolęda świąteczna, którą uczniowie będą mogli sami wykonywać. To wszystko sprawi, że uczniowie chętniej i bardziej świadomie przyswajają nową wiedzę i zapoznają się z inną tradycją bożonarodzeniową. Odkryją najważniejszą wartość i istotę Świąt Bożego Narodzenia, radość płynącą z obdarowywania innych, nie tylko rzeczami materialnymi, lecz zwłaszcza dobrym, ciepłym słowem, wsparciem, zrozumieniem i bliskością, zwłaszcza w obecnych czasach pandemii. Mając na uwadze potrzeby drugiego człowieka, wyniki naszej pracy podczas lekcji (orzechy symbolizujące punkty) przekazujemy dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Barcinie.

Zadanie 1: Prezentacja słownictwa bożonarodzeniowego

Lekcja zaczyna się prezentacją multimedialną przypominającą słownictwo bożonarodzeniowe:

- na ekranie pojawiają się obrazki ze słownictwem świątecznym: 24.12- Christmas Eve, 25.12- The Christmas , 26.12 - The Boxing Day, bombka, choinka, Św. Mikołaj, dzwonek, kartka świąteczna, gwiazdka, renifer, sanie, aniołek, piernik w języku angielskim,
- dzieci powtarzają prawidłową wymowę za uczniem bilingwalnym,
- wykonują w grupach krzyżówkę jako sprawdzenie opanowanych wyrazów, uczeń dwujęzyczny wchodzi w rolę nauczyciela i sprawdza poprawność wykonania zadania,(załącznik nr 6)

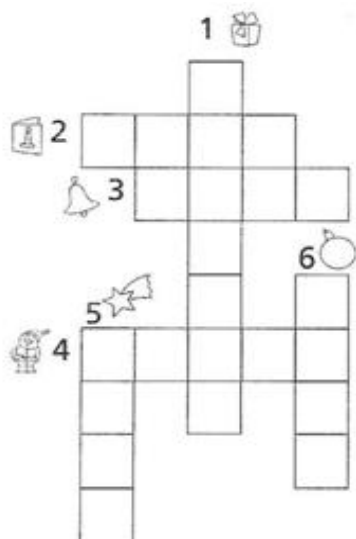
Zadanie 2: Kody QR

Podróż w przyszłość - uczniowie z pomocą *Dobrego Ducha Świąt* - (uczeń dwujęzyczny) przenoszą się w przyszłość przy magicznej muzyce ,

- przyszłość witamy piosenką *Jingle Bells* w wersji polskiej i angielskiej,
- uczniowie otrzymują bombki z naklejonym kodem QR(załącznik nr 7),
- zadaniem grupy jest rozkodować hasło i nakleić odpowiedni obrazek na bombkę,(załącznik nr 8),
- po sprawdzeniu zadania przez Dobrego Ducha Świąt uczniowie zawieszają bombki na choince, za każde poprawne rozwiązanie otrzymują 1 orzecha.

Załącznik 6. Karta pracy: Krzyżówka bożonarodzeniowa

Źródło: Read Carol, Soberon Ana, Kondro Magdalena, Zeszyt ćwiczeń *Bugs World 2 A*, Warszawa, Macmillan Polska, 2009, s 59. [Link do grafiki](#)

Załącznik 7. Bożonarodzeniowe skrzaty - Kody QR

Źródło: <https://pl.qr-code-generator.com> 08.12.2021,14:25

Załącznik 8 Karta pracy - wyrazy bożonarodzeniowe

A PRESENT, [link do grafiki](#)

SANTA, [link do grafiki 2](#)

A CHRISTMAS CARD, [link do grafiki 3](#)

A BELL, [link do grafiki 5](#)

A BALL, [link do grafiki 6](#)

A STAR, [link do grafiki 7](#)

A CHRISTMAS TREE, [link do grafiki 8](#)

A REINDEER, [link do grafiki 9](#)

A SLEIGH, [link do grafiki 10](#)

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>, karta pracy - karty wyrazowe, 18.11.2021,
20:59.

Temat lekcji: Shopping in my town

Proponowane zajęcia pt.: *Shopping in my town* mają na celu utrwalić oraz przyswoić słownictwo oraz zwroty związane z zakupami w centrum handlowym. Przygotują dziecko do wyjazdu poza granice naszego kraju, gdzie będzie potrafił dokonać samodzielnie zakupów w wybranym sklepie.

Zadanie 1:Przypomnienie nazw sklepów: OUR SHOPPING CENTRE

- ❖ Praca w czterech grupach: dopasowywanie przedmiotów do właściwego sklepu.
- ❖ Nauczyciel za pomocą kart obrazkowych przypomina nazwy sklepów: *a newsagent's* , *a sports shop* , *a clothes shop* , *a supermarket* , *a toy shop* , *a pet shop*.
- ❖ Uczniowie otrzymują 6 zdań, które muszą uzupełnić właściwym wyrazem przedstawiającym nazwę sklepu: *a newsagent's* , *a sports shop* , *a clothes shop* , *a supermarket* , *a toy shop* , *a pet shop*.(załącznik nr 9 i 10)

Zadanie 2: Utrwalanie zapisu słownego liczb 1-100

- ❖ Przypomina pisownię oraz wymowę liczb 1-100, wykorzystana zostaje technika aktywizująca oceniania kształtującego uczniów za pomocą patyczków. Wylosowani uczniowie podchodzą do tablicy interaktywnej i za pomocą pisaka interaktywnego łączą cyfry z zapisem słownym liczby(załącznik nr 11)

Zadanie 3: Praca w grupach: wykonanie shopping list

- uczniowie z wykreślanki wyrazów, które pojawią się na tablicy interaktywnej, odszukają 6 produktów potrzebnych do zorganizowania balu karnawałowego,
- wybrana osoba (technika patyczków) z każdej grupy będzie wykreślała wyraz/produkt na tablicy interaktywnej widocznej dla każdego ucznia,
- Po wykonaniu listy zakupów produkty wspólnie wybrane przez uczestników lekcji zostają głośno odczytane - każda grupa dostaje własną listę zakupów, w której będą musieli odhaczyć zakupiony w centrum handlowym produkt (załącznik nr 12)

Załącznik 9. Karty pracy - OUR SHOPPING CENTRE

You can buy **cheese** at the

You can buy **a football** at the

You can buy **a parrot** at the

You can buy **a T-shirt** at the

You can buy **a pen** at the

You can buy **a doll** at the

Źródło: opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska, Agnieszka Safijan

Załącznik 10. Nazwy sklepów - tabelka do pocięcia i wklejania

A TOY SHOP	A PET SHOP
A NEWSAGENT'S	A SPORTS SHOP
A CLOTHES SHOP	A SUPERMARKET

Źródło: opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska, Agnieszka Safijan

Załącznik 11. Screen karty pracy: Liczby 1-100

0:16

40	17
13	90
50	70
18	80
10	19
100	4
14	20
15	30
3	

<input type="text"/>	twenty	<input type="text"/>	fifty
<input type="text"/>	seventeen	<input type="text"/>	fifteen
<input type="text"/>	eighty	<input type="text"/>	eighteen
<input type="text"/>	four	<input type="text"/>	one hundred
<input type="text"/>	thirteen	<input type="text"/>	ninety
<input type="text"/>	thirty	<input type="text"/>	seventy
<input type="text"/>	nineteen	<input type="text"/>	fourteen
<input type="text"/>	ten	<input type="text"/>	forty
<input type="text"/>	three		

Prześlij Odpowiedzi

Źródło: [Link do źródła](#)

Załącznik 12. Screen karty pracy: wykreślanka wyrazowa

Shopping					
DOLL	FOOTBALL	PIZZA	PEN	PARROT	DRESS
M	F	D	R	T	Q
E	O	R	Z	M	M
P	O	E	F	W	E
A	T	S	P	E	N
R	B	S	L	U	D
R	A	J	Z	J	O
O	L	E	E	M	L
T	L	V	V	Y	L
P	I	Z	Z	A	Q
D	K	T	I	S	M

Shopping					
DOLL	FOOTBALL	PIZZA	PEN	PARROT	DRESS
M	F	D	R	T	Q
E	O	R	Z	M	M
P	O	E	F	W	E
A	T	S	P	E	N
R	B	S	L	U	D
R	A	J	Z	J	O
O	L	E	E	M	L
T	L	V	V	Y	L
P	I	Z	Z	A	Q
D	K	T	I	S	M

Źródło: [Link do źródła](#)

- **Temat: Hello, it's me! Easter Bunny!**

Proponowane zajęcia pt.: *Hello it's me, Easter Bunny* wprowadzą uczniów klasy trzeciej w nastrój wielkanocny. Poprzez wdrażanie zadań o różnorodnym stopniu trudności, nauczyciel wciela się w rolę organizatora środowiska uczenia

się ucznia, natomiast uczniowie będą odkrywać tradycje i zwyczaje obchodzenia świąt Wielkanocnych na całym świecie. Poprzez wykonanie w/w czynności uczniowie utrwalą wiedzę z zakresu budowania zdań, wykorzystując słownictwo wielkanocne. Ponadto, uczniowie będą pogłębiać wiedzę i świadomość potrzeby znajomości języków obcych z zakresu kultury i tradycji krajów anglojęzycznych na świecie. Działania, które będą przygotowane dla uczestników lekcji, będą miały za zadanie pogłębić wiedzę o otaczającej przyrodzie, która zmienia się pod wpływem zmieniających się pór roku. Natomiast zadania grupowe mają unifikować oraz integrować zespół klasowy do podejmowania wspólnych decyzji, które poddane zostaną wszelkim dyskusjom w języku polskim jak i języku angielskim.

Zadanie 1: Spring is here!

Lekcja oparta jest na podstawowych zagadnieniach związanych z obchodami Świąt Wielkanocnych w Polsce i Wielkiej Brytanii.

Nauczyciel: Prezentuje obrazki przedstawiające pory roku, za pomocą pytania *What's the season of the year now?* ustala obecną porę roku,

Uczniowie: Powtarzają za nauczycielem pory roku w języku angielskim oraz odpowiadają na pytanie: *What's the season of the year now?*

Nauczyciel: Przypomina nazwy owadów: butterfly, ladybird, caterpillar, snail, bee, ant. Nauczyciel prezentuje plakat łąki, na której znajdują się ukryte owady, plansza umieszczona jest na tablicy (załącznik 13)

Uczniowie: Chętni uczniowie podchodzą do tablicy i przyczepiają słowo przedstawiające ukryte zwierzę, stosując zwrot: *I can see...*(załącznik 14)

Po umieszczeniu i odnalezieniu owadów wszyscy uczniowie czytają wyrazy umieszczone na tablicy.

Zadanie 2: Praca w grupach: What's first?

- Uczniowie na podstawie otrzymanych wyrażen: *Lent, Palm Sunday, Holy Week, Maundy Thursday, Good Friday, Holy Saturday, Easter Sunday Morning i Easter Monday(Wet Monday)* w języku angielskim, będą mieli za zadanie poukładać w prawidłowej kolejności chronologicznej terminy związane ze Świętami Wielkanocnymi(załącznik 15),
- dodatkowo nauczyciel zaopatruje każdą grupę w arkusz A3,
- następnie nauczyciel odsłania prawidłową kolejność zwrotów na tablicy interaktywnej i wspólnie z wszystkimi sprawdza prawidłowość wykonania zadania, dopiero teraz uczniowie mogą przykleić zwroty na swoich arkuszach A3,
- po dokonaniu oceny nauczyciel pyta uczniów czym kierowali się podczas układania zwrotów oraz czy znają polskie znaczenie tych słów,
- uczniowie powtarzają prawidłową wymowę zwrotów oraz poznają polskie znaczenie zagadnień zawartych w tym zadaniu.

Zadanie 3: Przypomnienie nazw symboli wielkanocnych: *Let's make a proper decision*

- Praca w czterech grupach: dobranie odpowiedniego zadania względem własnych potrzeb - potrzeb całej grupy.
- Nauczyciel za pomocą kart obrazkowych przypomina nazwy wyrazów wielkanocnych: zajaczk wielkanocny, pisanki, bazie kotki, baranek, kurczaczki, koszyczek(załącznik 16)
- Uczniowie otrzymują do wyboru 3 zadania, jedno zadanie musi być przez nich wykonane:

Zadanie 1: Krzyżówka wielkanocna (załącznik 17),

Zadanie 2: Sudoku wielkanocne(załącznik 18),

Zadanie 3: Wykreślanka wyrazowa o tematyce wielkanocnej(załącznik 19).

- uczniowie przyklejają wybrane przez siebie zadania na arkuszu A3,
- Po wykonaniu zadania nauczyciel rozdaje w każdej grupie po jednym plastikowym jajeczku. Osoba, która znajdzie w środku niespodziankę zostaje w tym momencie kapitanem grupy. Kapitanowie przechodzą zgodnie z ruchem wskazówek zegara do sąsiedniej grupy. Wspólnie z grupą oceniają efekty jej pracy – prawidłowość wykonania wybranego przez grupę zadania. Za każdą prawidłową odpowiedź grupa otrzymuje 1 jajeczko , który wrzuca do swojego koszyka.

Załącznik 13. Karta pracy: plakat łąki

Źródło: obraz łąki - [obraz łąki](#) , Owady - Książka ucznia: Bugs World 1
Wydawnictwo Macmillan, Warszawa, 2004, s. 67

Załącznik 14. Karta pracy: Karty wyrazowe owady

BEE

CATERPILLAR

ANT

SNAIL

BUTTERFLY

LADYBIRD

Źródło: Opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska, Agnieszka Safijan

Załącznik 15. Karty pracy - wyrażenia wielkanocne w języku angielskim do zadania

What's first?

MAUNDY THURSDAY
HOLY WEEK
HOLY SATURDAY
EASTER MONDAY/WET MONDAY
GOOD FRIDAY
PALM SUNDAY
EASTER SUNDAY MORNING

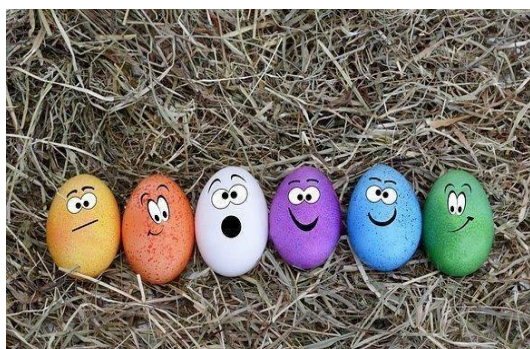
Źródło: Opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska

Załącznik 16. Karty pracy: karty obrazkowe z napisami angielskimi - symbole wielkanocne

EASTER BUNNY

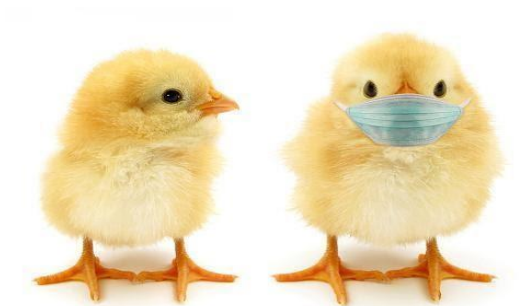
EASTER EGGS

CATKIN

LAMB

CHICKS

Źródło: [źródło zdjęć](#)

Załącznik 17. Karta pracy: krzyżówka wielkanocna

1. Wielki Tydzień w języku angielskim to.....
2. Często robimy go z masła na Wielkanoc....
3. Ma 100 nóg!
4. Sunday - kiedy Pan Jezus wjeżdżał do Jerozolimy na osiołku?
5. Lubi skakać.....
6. Trwa 40 dni.

7. Często nazywamy je kotkami.

8. Są koloru żółtego i są malutkie...

9. Często mówimy, że jesteś pracowity jak.....

10. Podczas Świąt Wielkanocnych malujemy je w różnych kolorach...

11. Pora roku, kiedy jest Easter?

Odpowiedzi do krzyżówki:

				1	H	O	L	Y	W	E	E	K
			2	L	A	M	B					
3	C	A	T	E	R	P	I	L	L	A	R	
				4	P	A	L	M				
		5	B	U	N	N	Y					
				6	L	E	N	T				
				7	C	A	T	K	I	N		
8	C	H	I	C	K	S						
		9	A	N	T							
					1	E	G	G	S			
					0							
				1	S	P	R	I	N	G		
				1								

Źródło: opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska, Agnieszka Safijan

Załącznik 18. Karta pracy: Sudoku Wielkanocne

Źródło: [Źródło zdjęć](#); [link do pobrania grafiki](#)

Załącznik 19. Karta pracy – wykreślanka wielkanocna

V	F	H	J	E	G	G	H	U	N	T	M	H	F	B
C	F	E	A	S	T	E	R	B	J	L	O	S	F	K
A	D	F	G	H	J	V	X	E	G	G	S	J	K	N
T	A	M	B	C	S	J	A	S	D	R	Y	U	J	M
E	Q	M	B	A	S	K	E	T	D	R	Y	H	J	M
R	E	S	F	G	E	H	J	K	L	K	G	O	S	V
P	B	P	C	W	P	E	R	T	Y	U	I	L	H	D
I	K	R	A	D	S	K	J	H	G	W	E	y	I	F
L	M	I	K	N	C	A	T	K	I	N	K	I	C	Q
L	D	N	F	G	H	J	K	L	O	I	U	W	K	X
A	W	G	E	D	R	L	A	M	B	F	H	E	E	Z
R	S	D	R	T	V	D	D	E	R	F	G	E	N	D
H	A	P	P	Y	E	A	S	T	E	R	B	K	F	F
N	C	G	K	N	A	S	R	Y	B	D	F	R	C	S

Znajdź wyrazy: EGG HUNT, EASTER, LAMB, SPRING, CATERPILLAR, HOLY WEEK, BASKET, CATKIN, HAPPY EASTER, EGGS

V	F	H	J	E	G	G	H	U	N	T	M	H	F	B
C	F	E	A	S	T	E	R	B	J	L	O	S	F	K
A	D	F	G	H	J	V	X	E	G	G	S	J	K	N
T	A	M	B	C	S	J	A	S	D	R	Y	U	J	M
E	Q	M	B	A	S	K	E	T	D	R	Y	W	J	M
R	E	S	F	G	E	H	J	K	L	K	G	H	S	V
P	B	P	C	W	P	E	R	T	Y	U	I	O	H	D
I	K	R	A	D	S	K	J	H	G	W	E	L	I	F
L	M	I	K	N	C	A	T	K	I	N	K	Y	C	Q
L	D	N	F	G	H	J	K	L	O	I	U	W	K	X
A	W	G	E	D	R	L	A	M	B	F	H	E	E	Z
R	S	D	R	T	V	D	D	E	R	F	G	E	N	D
H	A	P	P	Y	E	A	S	T	E	R	B	K	F	F
N	C	G	K	N	A	S	R	Y	B	D	F	R	C	S

Źródło: opracowanie własne: Elżbieta Kwiatkowska

3.2 Drama w projektach edukacyjnych jako sposób nie tylko na dobrą zabawę połączoną z zaangażowaniem emocjonalnym dzieci, lecz praktyczną nauką języka obcego

Drama jest bliska i atrakcyjna dla dzieci i warto poświęcić dużo miejsca na zajęciach, gdyż wspiera ona rozwój społeczny, intelektualny i językowy dziecka. Jest aktywnym uczeniem się poprzez doświadczenia, eksperymenty i działanie. Ponadto wzmacnia wiarę we własne możliwości, zwłaszcza w czasach pandemii

SARS Covid 19, kiedy uczniowie czują się odizolowani od świata zewnętrznego i potrzebują uwagi i współdziałania z innymi rówieśnikami, które pomoże im rozwinąć umiejętność bycia i współtworzenia rzeczywistości teatralnej.

Konieczne jest traktowanie dziecka jako osoby godnej partnerstwa i szacunku. Bardzo istotne jest rozwijanie pełnej osobowości dziecka, kształcenie holistyczne, stwarzanie przez nauczyciela sytuacji, w których dziecko uczy się podejmowania decyzji i dokonywania samodzielnych wyborów. Ważne jest również kształtowanie postaw otwartości oraz wykorzystanie w edukacji elementów sztuki połączone z wychowawczym oddziaływaniem zespołu rówieśników.

Elementy dramy tj. gest i mimika, intonacja i modulacja głosu przy opowiadaniu bajek i historyjek czy zabawy z sytuacją „na niby”, wykorzystywane na lekcjach języka angielskiego w klasach I-III szkoły podstawowej okazują się ciekawe i skuteczne w uczeniu się języków obcych. W pracy nauczyciela bardzo często wykorzystujemy elementy kulturoznawstwa, które pobudzają ciekawość i zainteresowanie innymi krajami. Obchodzone 26 września coroczne obchody Europejskiego Dnia Języków Obcych, są znakomitą przykładowo wykorzystania dramy podczas tych uroczystości.

- **Europejski Dzień Języków pt.: “Learning Languages throug Covid-19” w klasach 1-5 szkoły podstawowej w Zespole Szkół w Barcinie w roku szkolnym 2020/2021**

Kolorowy, wesoły, a przede wszystkim ciekawy dzień, w którym można było poczuć „smak życia” na dworze królewskim. Królowie, księżniczki, wróżki i rycerze nawiedzili mury szkoły w dniu 25 września 2020 roku. Można było poszerzać swoją wiedzę z zakresu kultury oraz obyczajów panujących nie tylko w Wielkiej Brytanii, lecz także z różnych zakątków Europy. Dzieci miały możliwość poznania życia Świętego Stanisława Kostki oraz dostrzec jakiego języka używa

Bóg, aby się z nami porozumieć. Nauczyciel religii uświadomił uczniom, że Bóg mówi do nas językiem, który każdy z nas zna - językiem **Miłości**. Na zajęciach logopedycznych zaprezentowane były ćwiczenia oddechowe za pomocą piłki w różnych językach oraz ćwiczenia oddechowe polegające na przenoszeniu za pomocą słówek miniatuerek flag na kontur Europy. Ćwiczenia te miały na celu usprawnić narządy mowy poprzez prawidłowe artykułowanie nazw państw europejskich. Nauczyciele w świetlicy szkolnej zadbałi o ćwiczenie umysłu poprzez liczne łamigłówki, krzyżówki i zagadki związane z krajami europejskimi. W bibliotece szkolnej panie wykonały wystawę publikacji związanych z kulturoznawstwem oraz obyczajami na całym świecie. W gabinecie u pani psycholog była możliwość uzyskania informacji o programach oraz aplikacjach do nauki języków obcych, które są wiarygodne tzn. sprawdzone przez specjalistów edukacyjnych. Praca nowymi technikami i metodami ma swoje korzyści, lecz musimy nauczyć się bezpiecznie z tego korzystać. **Na lekcjach języka angielskiego** przedstawione zostało życie na dworze królewskim w Pałacu Buckingham. Poznano członków Rodziny Królewskiej oraz wirtualnie uczniowie odbyli wycieczkę po najciekawszych zakątkach Londynu.

- Źródło: [link do filmiku](#)
- **Obchody Europejskich Dni Języków pt. "Success comes from working together" dla I etapu edukacyjnego klas 1-3 szkoły podstawowej w Zespole Szkół w Barcinie w roku szkolnym 2019/2020.**

Każda klasa wylosowała jeden kraj europejski, który musiała zaprezentować podczas apelu w dniu 10 października 2019 na 2 h lekcyjnej. Uczniowie dowiedzieli się jak witamy się i żegnamy w różnych językach tj. hiszpański - Hola!, Buenos Dias!, włoski - Ciao! , Arrivederci!, francuski - Bonjour!, au revoir! , angielski - Good Morning, Goodbye! . Klasa o profilu artystyczno-językowym zaprezentowała piosenkę: "If you're happy on vacation

clap your hands”. Uczniowie objęci innowacją pedagogiczną „English in Use” dla dzieci bilingwalnych z klas 1-3 szkoły podstawowej, zaprezentowali swoje umiejętności językowe poprzez wypowiedź ustną na temat siebie oraz kraju, w którym się urodzili. Podczas przerw uczniowie mieli możliwość rozwiązywać łamigłówki, krzyżówki oraz uzupełnić kolorowanki związane z Europą. W bibliotece można było zapoznać się z wystawą czasopism, książek oraz przewodników dotyczących Europy. Podczas zajęć z religii przybliżona została postać Papieża Polaka Jana Pawła II, który miał ogromny talent w posługiwaniu się wieloma językami świata. Na lekcjach języka angielskiego uczniowie utrwalali znajomość kolorów w języku angielskim podczas dobierania odpowiedniego odcienia do flagi danego państwa. Pedagog i psycholog szkolny podczas przerw lekcyjnych przeprowadzały z uczniami rozmowy na temat trudności w przyswajaniu języka angielskiego. Staraly się zrozumieć największe obawy dzieci przed opanowaniem materiału do sprawdzianu, kartkówki, testu, odpowiedzi ustnej. Podczas zajęć logopedycznych uczniowie usprawniali swoją mowę poprzez ćwiczenia i zadania związane z nazwami krajów w Europie. Uczniowie z klas 1-3 mieli możliwość zaprezentować się w strojach z różnych stron świata.

- **Europejski Dzień Języków pt.: *Let's visit great Britain* w Zespole Szkół w Barcinie w roku szkolnym 2017/2018**

Uczniowie klas I-III mogli zaprezentować się w strojach królowych, księżniczek oraz królów. Osoby przebrane otrzymały dyplomy uznania. Atrakcje, które czekały na najmłodszych uczestników to kolorowanki, łamigłówki, krzyżówki w świetlicy szkolnej, zapoznanie się z pozycjami anglojęzycznymi, przewodnikami oraz książkami związanymi z Wielką Brytanią w bibliotece szkolnej, na przerwach uczniowie mogli zapoznać się z pracami wykonanymi przez uczniów naszej szkoły przez ostatnie lata. Była także możliwość obejrzenia prac plastycznych (dotyczących kultury i obyczajów panujących w Wielkiej

Brytanii) uczniów z klas I-III i IV-VI na holu głównym szkoły. Podczas lekcji edukacji wczesnoszkolnej i religii poruszane były tematy związane z tym świętem. Na lekcji języka angielskiego uczniowie oglądali prezentację multimedialną związaną z w/w obchodami.

- **Innowacja pedagogiczna dla edukacji wczesnoszkolnej o profilu językowo-artystycznym *Mój „nowy język” i jego kultura w Zespole Szkół w Barcinie w latach 2019-2021***

Projekt przeznaczony był dla jednej klasy szkoły podstawowej z Zespołu Szkół w Barcinie na I etapie edukacyjnym (okres 3 lat: rok szkolny 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021). Naczelną ideą Projektu było oparcie edukacji szkolnej na podmiotowym traktowaniu ucznia – jego wiedzy, zdolności oraz motywacji do działania na rzecz szkoły i innych ludzi – środowiska szkolnego oraz najbliższego środowiska społecznego. Przyjmując, że uczniowie chcą się uczyć, oczekują wyzwań intelektualnych, moralnych i społecznych na ich miarę, chcą się uczyć wspólnie, mają świadomość tego, co już wiedzą, chcą się dzielić swoją wiedzą i umiejętnościami, chcą wreszcie w większym stopniu decydować o tym, czego i jak się uczą. Przede wszystkim jednak chcą się uczyć przez osobiste działania i rozwiązywanie problemów – ale problemów mających dla nich osobisty sens.

Projekt miał na celu zintegrować edukację językową – w zakresie języka obcego – tu angielskiego – z edukacją artystyczną, na poziomie kształcenia wczesnoszkolnego. Edukację artystyczną rozumiemy tu jako inspirowanie uczniów do aktywności w języku angielskim w kontekście działań np. muzycznych, plastycznych, teatralnych czy tanecznych. Jest wiele danych potwierdzających znaczenie aktywności artystycznej najmłodszych uczniów (i nie tylko) dla ich rozwoju poznawczego. Myślimy tu przede wszystkim o tym, że żadna aktywność nie angażuje całego mózgu tak silnie jak właśnie aktywność artystyczna, a zwłaszcza muzyczna. Książka *Learning, Arts, and the Brain*

prezentuje wyniki badań – w większości eksperymentalnych – zorganizowanych i przeprowadzonych przez zespół pod kierunkiem prof. Michaela Gazzanigi. Wyniki tych badań zdecydowanie potwierdzają postawioną tu tezę o znaczeniu działań artystycznych dla rozwoju poznawczego uczniów (*Learning, Arts, and the Brain*, ed. Carolyn Asbury, Barbara Rich, Washington, Dana Foundation, 2008; por. także St. Dylak, *Architektura wiedzy w szkole*, Warszawa, Difin, 2013).

Zatem, osią merytoryczną podjętego Projektu było uczenie się języka angielskiego, zintegrowane z poznawaniem sztuki i podejmowaniem przez uczniów i nauczycieli działań w tym zakresie. Rdzeniem organizacyjnym było natomiast wprowadzanie elementów korelacji międzyprzedmiotowej oraz poprzez przedmiotowej, a także wychodzenie z ławy szkolnej na teren szkolny, a także poza szkołę, zgodnie z zasadą, że ***nie uczymy się tylko w klasie szkolnej czy w szkole.***

Rdzeniem tego Projektu było uczenie się przez działanie – komunikowanie w języku obcym, pełnienie przez ucznia roli np. przewodnika turystycznego po najbliższej okolicy, po ich reklamach - sklepowych, restauracji i innych instytucji, poprzez eksperymentowanie myślowe oraz refleksję nad własnym działaniem.

- **Wielkanocny Projekt Edukacyjny eTwinning pt. *Easter Bunny's Adventures* w roku szkolnym 2017/2018**

Uczniowie Zespołu Szkół w Barcinie starają się kultywować tradycje i dzielić się swoją wiedzą na ich temat również z uczniami z innych krajów. W ramach projektu wiosenno-wielkanocnego eTwinning pt. *Easter Bunny's Adventures* dzieci wykonały kartki świąteczne i wysłały je do krajów partnerskich: Słowacji, Turcji i Serbii. Tuż przed Wielkanocą odbyło się w naszej szkole spotkanie przedszkolaków z Przedszkola nr 2, Przedszkola nr 3, przedstawicieli Uniwersytetu Trzeciego Wieku, uczniów barcińskiego liceum oraz uczniów gimnazjum zaangażowanych i uczniów kółka artystyczno-językowego

bezpośrednio zaangażowanych we wszystkie działania projektowe, które było punktem kulminacyjnym projektu . Już od progu, dzięki dekoracjom świątecznym, wyczuwało się świąteczną atmosferę Podczas spotkania wszyscy zebrani mieli przyjemność wysłuchać piosenek Wielkanocnych w wykonaniu przedszkolaków i uczniów objętych innowacją pedagogiczną pt.: *Zajęcia artystyczno-językowego dla klas III*. Była możliwość wystuchania pań z Uniwersytetu Trzeciego Wieku opowiadających o tym, jak wykonać piękne ozdoby Wielkanocne. Dzieląc się swoją wiedzą, licealistki przypomniały dzieciom słowa związane z Wielkanocą: Easter Bunny – to zajaczek wielkanocny, Easter eggs – pisanki zaś Easter basket – koszyczek wielkanocny. Promując zdrowy styl życia, można było poznać techniki prawidłowego mycia zębów zaprezentowane w języku angielskim przez licealistki, które były przebrane w stroje zajaczków wielkanocnych. Gimnazjalistki przeczytały młodszym kolegom i koleżankom bajkę w języku angielskim o zajaczkę wielkanocnym i odnalazły odpowiedź na pytanie: "Dlaczego zajaczek wielkanocny przynosi jajka?" (załącznik nr 1). Na zakończenie dzieci miały okazję zrobić sobie zdjęcie przy makiecie króliczka wykonanej przez nauczyciela plastyki.

Źródło: [Link do strony Zespołu Szkół w Barcinie](#)

- **Bożonarodzeniowy Projekt Edukacyjny pt.: *Christmas Meeting* w Zespole Szkół w Barcinie w roku szkolnym 2017/2018**
- Bożonarodzeniowy projekt edukacyjny *CHRISTMAS MEETING* adresowany był do Studentów III Wieku w Barcinie. Uczniowie klasy III mieli możliwość zaprezentowania się w rolach: nauczyciela, aktora, przewodnika i oczywiście w roli dziecka. Celem spotkania było poznanie słownictwa bożonarodzeniowego, śpiewanie kolęd - piosenek w języku polskim i angielskim, prezentowanie swoich umiejętności wokalnych, wielopokoleniowa wymiana doświadczeń oraz integracja

międzynarodowa. Podczas spotkania udało się połączyć przez komunikator Skype z rodziną węgierską mieszkającą na stałe w Anglii. Odśpiewana została polska kolęda „Przybieżeli do Betlejem” oraz mając na celu integrację międzynarodową, zaśpiewano wspólnie piosenkę świąteczną „We wish you a merry Christmas”.

Źródło: [link do filmiku](#)

- **Bożonarodzeniowy Projekt Edukacyjny pt. “Christmas in the Galaxy” w Zespole Szkół w Barcinie w roku szkolnym 2018/2019**

Apel podsumowujący działania w ramach projektu edukacyjnego pt.: „Christmas in the Galaxy” dla klas 1-3 szkoły podstawowej miał na celu uporządkować wiedzę na temat kosmosu oraz zaprezentować umiejętności wokalnie - artystyczne w języku polskim i angielskim. Uczniowie zaprezentowali piosenki w języku angielskim i polskim *Twinkle, twinkle Little star*, *Piosenkę o planetach*, *Gore Gwiazda*. Na podstawie prezentacji multimedialnej wykonanej na lekcji informatyki przez uczennicę III klasy gimnazjum, uczniowie poznali ciekawostki związane z Wszechświatem. Podczas prezentacji można było połączyć język polski z językiem angielskim. Zabawy ruchowe polegające na ustawieniu się planet w odpowiedniej kolejności od Słońca zaspokoily naturalną potrzebę ruchu dzieci, a jednocześnie wykazały się ogromną wiedzą na temat kosmosu. Potrzeba rywalizacji została zaspokojona poprzez Quiz. Była możliwość obejrzenia filmu z Międzynarodowej Stacji Kosmicznej NASA, gdzie kosmonauci złożyli życzenia wszystkim Ziemiom z okazji Świąt Bożego Narodzenia.

Źródło: [link do filmiku](#)

PODSUMOWANIE

Celem naszej pracy było pokazanie wykorzystania praktycznych sposobów przyswajania drugiego języka w grach i zabawach w klasach 1-3 szkoły podstawowej. Część naszej pracy poświęcona jest także rodzinie jako najważniejszej instytucji społecznej oraz środowisku, w którym wychowywane jest dziecko. Uwzględniliśmy zarówno przemiany społeczno-kulturalne jak i obecną sytuację epidemiologiczną na świecie i jej wpływ na rozwój emocjonalny dziecka i rozwój jego mowy.

Redagując naszą publikację, chcieliśmy podzielić się swoimi pomysłami na przeprowadzanie lekcji na różnych poziomach zaawansowania języka angielskiego na I etapie edukacyjnym. Wszystkie działania zostały przeprowadzone w Zespole Szkół w Barcinie przez zespół nauczycieli uczących w szkole. W swojej pracy brałyśmy pod uwagę kompetencje kluczowe oraz założenia aktualnej podstawy programowej.

Mamy nadzieję, że nasz zbiór pomysłów, przykładów zadań będzie stanowił inspirację dla studentów pedagogiki, a także nauczycieli, szczególnie tych, którzy rozpoczynają swoją podróż zawodową w tej roli.

BIBLIOGRAFIA Z UWZGLĘDNIENIEM NETOGRAFII

1. Arabski J., *O przyswajaniu języka drugiego (obcego)*, Warszawa 1985, s.30.
2. Dweck C., *Nowe Psychologie Sukcesu*, Muza SA, Warszawa, 2020.
3. Dylak St., *Architektura wiedzy w szkole*, Warszawa, Difin, 2013.
4. Grigoriewa A., *DZIECI DWUJĘZYCZNE. ZALETY I WADY POSŁUGIWANIA SIĘ DWOMA JĘZYKAMI*, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa.
5. Hamers J.F., Blanc M.H.A., *Bilinguality and bilingualism*, Cambridge, M.H.A. 2004.
6. Harmer J., *Essential Teacher Knowledge. Core concepts in English language teaching*, Edynburg: Wydawnictwo Pearson, 2012.
7. Harmer J., *How to teach English. An introduction to the practice of English language learning*, Edynburg: Wydawnictwo Longman, 2000.
8. Kowalski S., *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN Warszawa, 1974.
9. Kwiatkowska M., Kopińska Z., *Pedagogika przedszkolna*. WSiP, Warszawa, 1978.
10. Lipińska E., *Dwujęzyczność dzieci na emigracji- jak ją osiągnąć?*, Katedra Języka Polskiego jako Obcego Instytut Studiów Polonijnych i Etnicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Australia, 2002.
11. Malmkaer G., Politt S., Williams A., *Language and Understanding*, 1994, OUP, s. 120.
12. Pamuła M., *Metodyka Nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*, Warszawa: Fraszka Edukacyjna, 2006.

13. Read C., Soberon A., Parr- Modrzejewska A., *Podręcznik do szkoły podstawowej Bugs World 1* Wydawnictwo Macmillan, Warszawa, 2004, s. 67.
14. Read C., Soberon A., Kondro M., *Zeszyt ćwiczeń Bugs World 2 A*, Warszawa, Macmillan Polska, 2009, s 59.
15. Rich B., *Learning, Arts, and the Brain*, ed. Carolyn Asbury, Washington, Dana Foundation, 2008.
16. Szpotowicz M., Szulc-Kurpaska M., *Książka nauczyciela Gold Sparks 3*, wydawnictwo OXFORD, 2018.
17. Szpotowicz M., Szulc-Kurpaska M., *Podręcznik do szkoły podstawowej Gold Sparks 3*, Oxford: wydawnictwo OXFORD, 2018.
18. Śmiałek E., *Kilka słów o relacjach w procesie nauczania - Języki obce w szkole*, nr 3/2021, s. 119-124.
19. Żylińska M., *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2013.

Linki do stron internetowych

1. www.wspolnota-polska.org.pl/index.php?id=o_IVfor6,
2. <http://blog.helendoron.pl/tag/dwujezyczne-dzieci>
3. <http://zszkol.w.interia.pl/n1/ni-jezyki.htm>
4. <https://pixabay.com/pl/>,
5. <https://pl.gr-code-generator.com>
6. <https://wordwall.net/pl/resource/673293/numbers-1-100-mix>

7. www.eduZabawy.com
8. <https://youtu.be/MRqDBzV8r8g>
9. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30422593/>
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30422593/>
10. www.thebrain.mcgill.ca
11. [Zespól Szkół w Barcinie \(edupage.org\)](http://Zespól Szkół w Barcinie (edupage.org))
12. https://youtu.be/j_cqFUgM8-s
13. https://youtu.be/MO_q16kC3rwhttps://youtu.be/j_cqFUgM8-s
14. http://logopeda.pl/pdf/20091228194105_119.pdf
15. www.pinterest.com

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1. Karty pracy: pomieszczenia	27
Załącznik 2. Karta pracy: wyposażenie domu	29
Załącznik 3. Karta pracy- przekrój domu	31
Załącznik 4. Karty pracy- meble w domu	31
Załącznik 5. Karta pracy- nazwy pomieszczeń	32
Załącznik 6. Karta pracy: Krzyżówka bożonarodzeniowa	35
Załącznik 7. Bożonarodzeniowe skrzaty- Kody QR	35
Załącznik 8. Karta pracy - wyrazy bożonarodzeniowe	36
Załącznik 9. Karty pracy- OUR SHOPPING CENTRE	39
Załącznik 10. Nazwy sklepów- tabelka do pocięcia i wklejania	40
Załącznik 11. Scenen karty pracy: Liczby 1-100	41
Załącznik 12. Screen karty pracy: wykreślanka wyrazowa	41
Załącznik 13. Karta pracy: plakat łąki	44
Załącznik 14. Karta pracy: Karty wyrazowe owady	45
Załącznik 15. Karty pracy- wyrażenia wielkanocne w języku angielskim do zadania <i>What's first?</i>	45
Załącznik 16. Karty pracy: karty obrazkowe z napisami angielskimi- symbole wielkanocne	46
Załącznik 17. Karta pracy: krzyżówka wielkanocna	39
Załącznik 18. Karta pracy: Sudoku Wielkanocne	49
Załącznik 19. Karta pracy – wykreślanka wielkanocna	50

WYKAZ ILUSTRACJI

Ilustracja 1. Schemat pokazujący lokalizację ośrodków Broki i Wernickego; źródło:
www.thebrain.mcgill.ca 15

WYKAZ TABEL

Tabela 1 „DZIECI DWUJĘZYCZNE. ZALETY I WADY POSŁUGIWANIA SIĘ DWOMA
JĘZYKAMI” 19

Tabela 2. „DZIECI DWUJĘZYCZNE. ZALETY I WADY POSŁUGIWANIA SIĘ DWOMA
JĘZYKAMI” 21